

bylo rozhodnuto ve věci samé, bylo odůvodněno jej zrušiti v obou napadených odstavcích a uznati právem, jak se stalo.

Čís. 2548.

Rozšiřovatel (§ 493 odst. třetí tr. zák.) nezodpovídá za čin prvního původce, nýbrž jen za čin svůj vlastní, tedy jen potud, pokud urážku rozšiřoval.

K provedení důkazu pravděpodobnosti nestačí pouhý důkaz bezelstnosti pachatelovy, nýbrž je třeba, by se mohl odvolati na okolnosti, které by při pečlivém prozkoumání postačily k tomu, by bylo lze pachatelem tvrzené okolnosti považovati za pravdivé.

Beztrestnost ve smyslu Šu 4 (1) tiskové novely (zákon ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.) předpokládá, že bylo hlavním a jediným cílem pachatelovým, kritikou, nevybočující z mezí, vytýčených zvláštnostmi případu, a omezující se, pokud bylo přece třeba dotýkati se cti jiné osoby, na míru nejnutnější, chrániti především (v první řadě) veřejný zájem a že jest zřejmým tento úmysl pachatelův; případy veřejného zájmu jsou tu uvedeny příkladmo; spadá sem i snaha po očistě veřejné správy, nesoucí se za tím účelem, by členu městské rady bylo znemožněno, by poukazem na svůj úřad se obohacoval na úkor zájemníků.

I soukromého obžalobce lze slyšeti jako svědka.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1926, Zm II 436/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromého obžalobce do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 13. května 1925, jímž byl obžalovaný podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle §§ 488 a 491 tr. zák., potud, že zrušil napadený rozsudek jakožto zmatečný ve výroku, jímž byl obžalovaný podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle §§ 488, 491 tr. zák., ježž prý spáchal tím, že sepsav v periodickém tiskopisu, totiž v »P. L.«, vycházejících v Brně v čísle 20. ze dne 15. října 1924 na str. třetí, v prostředním sloupci v oddílu »Zprávy« a jako zodpovědný redaktor tohoto časopisu uveřejniv zprávu (v pořadí zpráv třetí) tohoto znění: »Bývalý mistr pekařský Josef B. v Brně oddal se velkoobchodu moukou a — politice; a zařídil obě výnosným. Č. D. obvinil ho v čís. 233 ze 4. t. m. ze zjištěného zneužívání funkce městské rady, dementoval sice 10. t. m. obvinění ono, prý na vysvětlení jistě vlivné brněnské osoby, leč my zjistili, že původní zpráva byla do putíku pravdivá: p. B. vynutil si vyplacení 5.000 (pěti tisíc) Kč jistou firmou brněnskou, která má co činiti s pekaři, za to, že nebude fedrovat v Brně firmu konkurenční — a za to, že funguje jako zástupce městské rady při ohlédacích komisích staveb pekářenských.... Tohle možno dokumenty i svědecky podepřít« — soukromého obžalobce jednak křivě obvinil z určitého nečestného jednání, totiž využití funkce člena městské rady brněnské k osobnímu prospěchu, jednak ho vinil z opovržlivých vlastností a z opovržlivého

smýšlení; věc vrátil soudu první stolice, by ji v rozsahu zrušení znova projednal a rozsoudil. Jinak zmateční stížnost zavrhl.

D ů v o d y:

Obžalovanému byly kladeny za vinu také urážky na cti, obsažené podle obžaloby ve zprávě »Č. D.« ze dne 5. října 1924, čís. 234, s tím odůvodněním, že se celý obsah této zprávy stal součástí zprávy uveřejněné v »P. L.« tím, že se ve zprávě té praví, že původní zpráva »Č. D.« byla do puntíku pravdivá. Rozsudek rovněž vyslovuje, že uveřejněním článku v »P. L.« ručí (správně trestně zodpovídá) obžalovaný i za obsah zprávy v »Č. D.« Rozsudek výrok ten blíže neodůvodňuje, i nezbyvá, než předpokládati, že sdílí stanovisko obžaloby. Stanovisko to je mylné. Podle §u 493 odst. druhý tr. zák. zodpovídá ovšem za urážku na cti nejen první původce, nýbrž i rozšiřovatel. Avšak rozšiřovatel nezodpovídá za čin prvního původce, nýbrž jen za čin svůj vlastní, tedy jen potud, pokud urážku rozšiřoval. Obžalovaného nelze tudíž činiti zodpovědným za článek v »Č. D.«, neboť neklade se mu za vinu, že článek ten do tisku dal, nýbrž jen za jeho článek, pokud jím urážky v »Č. D.« rozšiřoval. Ve článku v »P. L.« uveřejněném se sice uvádí, že původní zpráva (to jest ona v Č. D.) byla do puntíku pravdivá, ale pak následuje dvojtečka, a po ní se vyličuje obsahově shodně s článkem v Č. D., čím soukromý obžalobce zjištně zneužívá hodnosti měst. rady. Z této úpravy je zřejmo, že to, co následuje po dvojtečce, jest vysvětlením předcházejících slov, že původní zpráva byla do puntíku pravdivá a že toto tvrzení o pravdivosti zprávy se vztahuje na to, co pak o jednání soukromého obžalobce je uvedeno. Jiné urážlivé výtky v článku Č. D., zejména výtky hrabivosti nebyly z Č. D. převzaty do P. L., a proto nelze již z tohoto důvodu obžalovaného činiti za ně zodpovědným. Proto nebude třeba v dalším obírat se oním obsahem zmateční stížnosti, který se vztahuje k oné výtce. Bylo proto zmateční stížnost, pokud čelí proti výroku, jímž byl obžalovaný podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle §§u 488, 491 tr. zák., jež prý spáchal prohlášením, že jest pravdivá zpráva »Č. D.« uveřejněná v čís. 234 ze dne 5. října 1924 ve znění tam uvedeném, jako neodůvodněnou zavrhnouti, poněvadž podle řečeného bylo sprostění obžalovaného v tomto ohledu odůvodněno, byť z jiných důvodů, nežli kterých použil nalézací soud. Zbývá tudíž posouditi oprávněnost zmateční stížnosti, pokud čelí proti oné části rozsudkového výroku, již byl obžalovaný sprostěn z obžaloby pro přečin urážky na cti, spáchaný článkem v čís. 20. P. L. samým.

Výtky činěné zmateční stížností s hlediska čís. 4, 5, 9 písm. a) a b) §u 281 tr. ř. rozsudku v příčině jeho výroku o zdaru důkazu pravdy přicházely by v úvahu teprve, kdyby bylo shledáno, že jsou tu vady i co do výroku o beztrestnosti obžalovaného podle §u 4. tisk. novely. Neboť bezvadnost výroku toho činila by rozsudek, t. j. sprostění obžalovaného konečným přes případné vady výroku o důkazu pravdy. Treba se tedy obírat především výtkami činěnými rozsudku v tomto směru (k §u 4 novely). Rozsudek dospěl, zjistiť již před tím, že obžalovaný uveřejnil jen

to, co mu bylo sděleno majiteli firmy O. D., ku přesvědčení, že obžalovaný mohl mítí důvodně za to, že sdělení vlastníků firmy O. D. je pravdivé a pravděpodobně, že soukromý obžalobce B. své hodnosti jako městský rada zneužívá k obohacení se neoprávněným způsobem. V dalším vyslovuje rozsudek právní názor (po objektivní stránce), že obžalovaný právem se může dovolávat veřejného zájmu ve smyslu Šu 4 tisk. nov., a končí závěrem, že jsou tu podmínky beztrestnosti obžalovaného nejen proto, že provedl důkaz pravdy o tvrzeních uveřejněných v závadných člancích, nýbrž, že tu je i podmínka beztrestnosti pro zřejmý úmysl obžalovaného chrániti veřejný zájem ve smyslu Šu 4 tisk. nov. Zmateční stížnost napadá výrok o zdaru důkazu pravdy a pravděpodobnosti výtkami rozporu se spisy, nedostatku odůvodnění, nejasnosti a neúplnosti. S hlediska otázky formální bezvadnosti výroku o zdaru důkazu pravdy netřeba se zatím výtkami těmi obírat. Co se týče otázky formální správnosti rozsudku ve výroku o zdaru t. zv. důkazu pravděpodobnosti nelze shledati, že by zmateční stížnost výtky ty prováděla po zákonu, nedoličujeť vlastně žádné z nich. Její vývody spočívají v podstatě v tom, že, lpíc na slovech zprávy v »P. L.«: »vynutil si zaplacení 5000 Kč . . . za to, že funguje jako zástupce městské rady . . .«, dovozuje, že obžalovaný nereprodukoval věc tak, jak ji slyšel, nýbrž zatajil pravý smysl sdělení D-ových a zkroutil stav věci. Přehlíží však, že rozsudek chápe smysl zprávy obžalovaného nikoliv tak, jak činí stížnost, nýbrž podle samozřejmého smyslu jejího tak, že byla smlouva o provisi ujednána pod dojmem B-ova poukazování na jeho vliv při komisích živnostenských, tedy nikoli za to, nýbrž p r o to, z toho důvodu, že B. funguje . . . V té příčině tedy zmateční stížnost není provedena po zákonu.

Naproti tomu nelze jí upřítí oprávnění, pokud z důvodu čís. 9 písm. b) Šu 281 tr. ř. vytýká rozsudku právní omyl ve výkladu Šu 4 tiskové novely co do pojmu veřejného zájmu. Rozsudek shledává, že obžalovaný svým jednáním hájil společné zájmy všech pekařských mistrů ve Velkém Brně, snaživ se odhaliti zlořád, který by tento stav poškodil, neboť vyplacená odměna B-ovi byla vždy přeúčtována ku škodě pekařů, kteří si od této firmy dali vystavěti pece nebo stroje a i v budoucnosti by se byla stále tato odměna uvalovala na účet stavebníků-pekařů, kteří by tím byli soustavně poškozováni. Právem poukazuje zmateční stížnost na to, že tu nešlo o zájmy všech pekařů ve Velkém Brně, nýbrž o peněžní zájem těch kterých jednotlivců, kteří by právě od firmy D. pece nebo pekařské stroje koupili, o zájem chráněný ostatně účinky volné soutěže. Než obžalovaný, odvolávaje se na ustanovení Šu 4 tisk. novely, hájil se také námitkou, že, uveřejňuje závadný článek, jednal ve veřejném zájmu, by znemožnil obžalobci zneužívání funkce městského rady. Této námitky nalézací soud vůbec nevzal v okruh svých úvah, ačkoliv za veřejný zájem po rozumu druhého odstavce Šu 4 tisk. novely, jenž případy jeho uvádí příkladmo (arg. slova »zejména«), jest považovati za jisté též snahu po očistě veřejné správy, nesoucí se za tím účelem, by soukromému obžalobci jako členu městské rady bylo znemožněno poukazem na úřad městského rady obohacovati se na úkor zájemníků. Tu pak by ovšem k beztrestnosti stačilo, kdyby byly dokázány okolnosti,

pro které tvrzení zprávy mohlo být považováno důvodně za pravdivé (důkaz pravděpodobnosti). Co se provádění důkazu pravděpodobnosti dotýče, dlužno podotknouti, že důkaz »bezelstnosti« pachatele nestačí, nýbrž, že je potřebí, by pachatel se mohl odvolati na okolnosti, které by při pečlivém prozkoumání postačily k tomu, by bylo lze pachatelem tvrzené okolnosti považovati za pravdivé (Finger II, 305). Zda pouhé údaje zájemníků vůči pachateli postačují, dlužno se zřetelem na všechny okolnosti případu uvažovati a zjišťovati soudu nalézacímu. Při tom se ovšem předpokládá, že bylo hlavním a jediným cílem pachatelovým, kritikou, nevybočující z mezí, vytyčených zvláštnostmi případu, a omezující se, pokud bylo přece třeba dotýkati se cti jiné osoby, na míru nejnutnější a že je zřejmým tento úmysl pachatelův chrániti především (v první řadě) veřejný zájem. S těchto hledisek nelze rozsudek udržeti ve výroku o beztrestnosti obžalovaného ve smyslu §u 4. tisk. novely, i bylo přikročiti k posuzování zmateční stížnosti, pokud napadá rozsudek v jeho výroku, že se obžalovanému zdařil důkaz pravdy, kterýmžto výrokiem opírá rozsudek v první řadě sprostění obžalovaného. V této příčině uplatňuje stížnost především zmatečnost rozsudku z důvodu čís. 4 §u 281 tr. ř., nejprve proto, že nebyl připuštěn navrhovaný důkaz osobním výsledkem soukromého obžalobce jako svědka o okolnostech uvedených v jeho podání. Podané tam soukromým obžalobcem vyličení děje je v některých bodech v podstatných rozporech s údaji svědků Karla K-kého, Roberta K-kého a Otakara D-a, o něž opírá nalézací soud svoje skutková zjištění, na základě kterých dospívá pak ku přesvědčení, »že obsah závadných článků se zakládá na pravdě, neboť obžalovaný uveřejnil jen to, co mu bylo sděleno majiteli firmy D. a co odpovídalo pravdě«. S těmito zjištěními a jich podkladem, oněmi svědeckými výpověďmi, rozchází se vývodním návrhem dokazované vyličení soukromého obžalobce zejména v otázce, zda ujednala firma D. provizní smlouvu se soukromým obžalobcem dobrovolně a z vlastního popudu, či k jeho nátlaku, hledíc k jeho poukazování na to, že je městským radou, že chodí na komise, u nichž má vliv, — kterážto otázka je v první řadě závažna s hlediska obvinění soukromého obžalobce v závadných člancích.

Návrh soukromého obžalobce byl usnesením nalézacího soudu spolu s jinými zamítnut jako zbytečný vzhledem k obsahu spisu a výsledku průvodního řízení. Zmateční stížnost však právem poukazuje k tomu, že oni tři svědci příslušeli k jedné skupině, která byla smluvní stranou v poměru mezi firmou D. a soukromým obžalobcem, a že nelze vyvozovati závěry z výsledků průvodního řízení, jež zůstalo neúplným, když nebyl slyšen soukromý obžalobce pod sankcí svědecké výpovědi. Z mezitímního usnesení nelze vlastně seznati, zda pokládal nalézací soud okolnosti soukromým obžalobcem dokazované a nerozhodny, či sice za důležité, ale již prokázány. Že jsou závažny, bylo již řečeno — týkajíť se samé podstaty obsahu článků. Poněvadž pak podstata tvrzení oněch svědků byla soukromým obžalobcem popřena, a byly jím tvrzeny namnoze okolnosti opačného rázu, bylo na nalézacím soudě, aby, dbaje zásady §u 3. tr. ř., provedl navrhovaný důkaz a nedospíval ke svému skutkovému přesvědčení předčasně. Zmateční stížnost jest také odůvod-

něna, pokud týž důvod zmatečnosti uplatňuje pro nepřipuštění důkazu svědky R-ou a B-em o tom, že soukromý obžalobce zprostředkoval firmě D. stavbu pecí u oněch pekařů. Nálezací soud předpokládá, že soukromý obžalobce dostal vyplaceny 2% za obchody, které firma ujednala před uzavřením písemní smlouvy bez jeho přičinění, a že si dal vyplatiti 5.000 Kč za práce nekonané, čímž vyslovil skutkové přesvědčení, o němž není jisto, zda by k němu byl dospěl, kdyby byl provedl nabízený důkaz pekaři R-ou a B-em. I tu je tedy zmateční stížnost odůvodněna, neboť rozsudek také oním předpokladem opírá svůj náhled, že byl proveden důkaz pravdy o obviněních obsažených v závadných člancích. Zmateční stížnost jest odůvodněna i co do zamítnutí návrhu na výslech soukromého obžalobce jako svědka o tom, že mu svědkové (patrně oba K-i a D.) neřekli, že mají pro Brno zástupce. Neboť tu mezitimní nález již docela selhává, kdyžtž o této otázce průvodní řízení ničeho na jevo nevyneslo, a otázka je závažna pro posouzení rázu počínání si soukromého obžalobce při požadavku provise za obchody firmou D. v Brně ujednané. Ostatní výtky, zmateční stížností dále ještě uplatňované, netřeba probírat, poněvadž již z důvodu právem vytýkané zmatečnosti rozsudku podle čis. 4. Šu 281 tr. ř. ve směrech shora uvedených nutno podle Šu 288 čis. 1. tr. ř. stížnosti vyhověti, rozsudek zrušiti a věc vrátiti k novému projednání a rozhodnutí do první stolice.

Č. 2549.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čis. 50 sb. z. a n.).

Ani uplatňování politického přesvědčení (hlásání programu a zásad politické strany) nebo sociálních myšlenek a cílů nesmí se dít způsobem opodstatňujícím pobuřování proti některému z právních statků v Šu 14 čis. 1 zákona uvedených; spadá sem provolání slávy revoluci, sovětskému Rusku a Československé sovětské republice.

(Rozh. ze dne 20. listopadu 1926, Zm I 106/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Mostě ze dne 28. prosince 1925, jímž byl obžalovaný podle Šu 259 čis. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin podle Šu 14 čis. 1 zákona na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čis. 50 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil krajskému soudu v Mostě, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nálezací soud zjišťuje, že obžalovaný na veřejné schůzi komunistické okresní organizace, dne 15. února 1925 na náměstí v Ž. konané, skončil svou řeč slovy: »Es lebe die Revolution, es lebe Sowjetrussland, es lebe die čechoslovakische Sowjetrepublik«, — sprostňuje ho však z obžaloby pro přečin podle Šu 14 čis. 1 zák. na ochranu republiky pro pobuřování proti demokraticko-republikánské formě státu; má za to, že